

Аналіз особливостей вітчизняного антимонопольного законодавства показує, що зловживання монополієм (домінуючим) становищем сьогодні є предметом двох видів юридичної відповідальності: господарсько-правової та адміністративної. Узагальнення сучасного стану юридичної відповідальності за зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку дозволило обґрунтувати конкретні пропозиції щодо усунення виявлених в процесі дослідження перешкод для системної і безпомилкової кваліфікації адміністративно-деліктних зловживань монополієм (домінуючим) становищем на ринку.

Наук. керівн. Колесніченко І. М.

Література: 1. Про Антимонопольний комітет України : Закон України від 26 листопада 1993 року // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 50. – Ст. 472. 2. Річні звіти Антимонопольного комітету України за 2009 рік, 2010 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.amc.gov.ua/amc/control/uk/index>. – Назва з екрану. 3. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11 січня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 12. – Ст. 64. 4. Бица Л. Р. Административная ответственность за нарушения антимонопольного законодательства : дис. канд. юрид. наук / Л. Р. Бица. – К., 1996. 5. Мельник С. Б. Монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання на ринку : дис. канд. юрид. наук / С. Б. Мельник; 12.00.04 Одеська національна юридична академія. – Одеса, 2001. – 192 с. 6. Стороженко О. М. Адміністративно-правова кваліфікація зловживань монополієм (домінуючим) становищем на ринку : дис. канд. наук / О. М. Стороженко. – К., 2008.

Шевцов І. В.

УДК 336.748(477)

Студент 2 курсу

факультета міжнародних економічних відносин ХНЭУ ім. С. Кузнеця

ОСОБЕННОСТИ КОЛЕБАНИЯ КУРСА ГРИВНЫ В УКРАИНЕ

Аннотація. Розглянуто основні фактори формування валютного курсу. Проведено аналіз стану, основних тенденцій і кон'юнктури валютного ринку України. Визначено вплив Національного банку України на формування валютного курсу.

Анотація. Розглянуто основні фактори формування валютного курсу. Проведено аналіз стану, основних тенденцій і кон'юнктури валютного ринку України. Визначено вплив Національного банку України на формування валютного курсу.

Annotation. The article describes the main factors of the exchange rate formation. The analysis of the state and major trends of the foreign exchange market of Ukraine was made. The influence of the National Bank of Ukraine on the formation of the exchange rate was pointed out.

Ключевые слова: валютный рынок, валютный курс, валютная система, валюта, колебания курса.

Проблема колебания курса национальной денежной единицы является крайне важной и актуальной не только для Украины, а и для любой другой страны. В ходе активной интеграции Украины в мировое сообщество возникает необходимость оптимизации и улучшения функционирования национального валютного рынка. Экономическая политика государства призвана регулировать валютный рынок и стимулировать экономическое процветание. Таким образом, любые макроэкономические отклонения в экономике Украины влияют на дальнейшее развитие валютно-финансовых отношений, что влечет за собой адаптацию валютной политики.

Целью данной статьи является изучение особенностей колебания курса национальной денежной единицы в Украине, а также анализ состояния валютного рынка и политики Национального банка Украины.

Среди украинских ученых, которые изучали проблемы колебания курса валют, а также рассматривали аспекты национальной валютной политики и анализировали подходы к курсообразованию, можно выделить таких: О. Береславскую, Я. Белинскую, А. Семенова, М. Белуху, Б. Валуева и др. Однако проблема особенности изменения и колебания курса национальной денежной единицы остается не до конца изученной.

© Шевцов І. В., 2014

Как известно, курс валюты – это стоимость денежной единицы одного государства, выраженная в денежной единице другого государства. Формирование валютного курса происходит на основании сравнения покупательной способности национальных валют разных государств. В свою очередь, покупательная способность национальной валюты определяется способностью приобрести определенное количество товаров и услуг на эту денежную единицу.

Валютный рынок представляет сектор денежного рынка, где происходит уравнивание спроса и предложения на валюту, то есть это совокупность особых институтов и механизмов, которые дают возможность свободно покупать или продавать как иностранную валюту, так и национальную. Субъектами здесь выступают различные экономические агенты и посредники в виде банков, валютных бирж и т. д.

Валютный рынок призван обеспечить своевременное проведение различного рода международных расчетов, диверсификацию валютных резервов, валютные интервенции и получение прибыли его участниками в виде разницы между курсами покупки и продажи валюты.

Выделяют структурные и конъюнктурные факторы формирования валютного курса. К структурным относят: уровни инфляции, объем денежной массы, состояние платежного баланса, платежеспособность государства, размер дефицита государственного бюджета, объемы внешних и внутренних заимствований и др. К конъюнктурным относятся: наличие военных и политических конфликтов, деловая активность, различные прогнозы и т. д.

Согласно Закону "Про Национальный банк Украины" НБУ выполняет роль регулятора валютного рынка Украины и международных расчетов. Одним из наиболее весомых механизмов регулирования валютной политики является валютная интервенция. В Украине данный метод до 2014 г. являлся главным методом НБУ, с помощью которого происходила стабилизация курса гривны и предотвращение его дальнейших резких колебаний [1].

Буквально с начала 2014 г. НБУ проводит политику свободного плавления курса гривны, что является одним из основных требований МВФ [2]. Во-первых, это необходимо для того, чтобы уменьшить уязвимость экономики государства от внешних рисков. До этого НБУ придерживался фиксации курса национальной денежной единицы, но поддержание фиксированного курса в долгосрочной перспективе увеличивает вероятность возникновения валютного кризиса в Украине. Это связано с тем, что искусственная поддержка курса приводит к увеличению дисбалансов во внешней торговле, а также происходит накопление торгового дефицита или профицита в зависимости от структуры внешней торговли и соотношения реального и номинального курсов [3, с. 124].

Анализируя данные средних значений курса гривны по отношению к доллару США за период 2005 – начало 2014 гг., представленные в таблице, можно четко отследить тенденцию перехода НБУ от политики фиксированного курса гривны к плавающему.

Таблица

Средний курс гривны за 2005 – начало 2014 гг. [4]

Годы	Средний курс, грн	Год	Средний курс, грн	
2005	512,47	2010	793,56	
2006	505,00	2011	796,76	
2007	505,00	2012	799,10	
2008	526,72	2013	799,30	
2009	779,12	2014	январь	799,30
			февраль	865,49
			март	992,00

Действительно, в докризисный период 2005 – 2007 гг. наблюдается фиксированный курс, поддерживаемый НБУ. Так, отклонение курса в 2006 г. по отношению к 2005 г. составило 1,46 %. Однако в 2008 г. прослеживается спад в экономике Украины, что приводит к девальвации национальной денежной единицы до 526,72 грн за 100 долларов США. Со стабилизацией ситуации в стране в 2009 г. курс остановился на отметке 779,12 грн, и вплоть до января 2014 г. осуществлялась искусственная поддержка курса гривны, что привело к увеличению дисбалансов во внешней торговле и снижению золотовалютных резервов Украины.

Эти причины, а также требования МВФ вынудили НБУ пересмотреть валютную политику и перейти к плавающему курсу гривны, что можно наблюдать в таблице по курсу за февраль, который составил 865,49 грн за 100 долларов США, а за март – 992 грн.

Таким образом, основными факторами, которые влияют на краткосрочные и долгосрочные колебания плавающего курса гривны, являются спрос и предложение валюты на национальном валютном рынке. Активное сальдо платежного баланса, умеренный уровень инфляции и сокращение внешних обязательств создают объективные предпосылки для укрепления национальной денежной единицы – гривны. Вплоть до начала 2014 г. НБУ осуществлял постоянные валютные интервенции для стабилизации курса гривны. Постоянное использование данного механизма

регулювання не дало должного ефекта і привело до різкого скорочення золотовалютних резервів. Іменно одне з вимог МВФ стосовно плаваючого курсу призвано значально зменшити витрати резервів і стабілізувати економіку в довготривалій перспективі.

Научн. рук. Крюкова О. Н.

Література: 1. Офіційний сайт Верховної Ради України "Про Національний банк України". – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/679-14>. – Назва з екрану. 2. Офіційний сайт представництва МВФ в Україні. – Режим доступу : <http://www.imf.org/external/country/ukr/tr/ukr/index.htm>. – Назва з екрану. 3. Міщенко В. І. Гнучкий режим курсоутворення: етапи запровадження та можливі наслідки для економічного розвитку України : науково-аналітичні матеріали. Вип. 15. / В. І. Міщенко, І. А. Ніздельська, А. П. Кулінець, С. О. Шульга. – К. : Національний банк України ; Центр наукових досліджень, 2010. – 124 с. 4. Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>. – Назва з екрану.

Абрамкіна В. В.

УДК 339.564:338.45

Студент 4 курсу
факультету економічної інформатики ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ЗНАЧЕННЯ ТА РОЛЬ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ДЛЯ УКРАЇНИ

Анотація. Досліджено теоретичні та прикладні аспекти зовнішньої торгівлі промислових підприємств України, проведено структурно-динамічний аналіз експортної спрямованості промислових підприємств з урахуванням основних макроекономічних показників.

Аннотация. Исследованы теоретические и прикладные аспекты внешней торговли промышленных предприятий Украины, проведен структурно-динамический анализ экспортной направленности промышленных предприятий с учетом основных макроэкономических показателей.

Annotation. The article is devoted to theoretical and applied aspects of external trade of industrial enterprises in Ukraine. A structural and dynamic analysis of export orientation of industries was conducted taking into account main macroeconomic indicators.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, промисловість, експорт, структурно-динамічний аналіз.

У сучасних умовах однією з ефективних форм функціонування промислових підприємств є здійснення раціональної та ефективної зовнішньоекономічної діяльності.

Незважаючи на різноманітність видів зовнішньоекономічної діяльності, провідну роль серед них відіграє міжнародна торгівля, за допомогою якої країни можуть розвивати спеціалізацію, підвищувати продуктивність своїх ресурсів, збільшувати загальний обсяг виробництва, а також забезпечувати задоволення потреби в тих продуктах, виробництво яких усередині країни вкрай неефективно або неможливо взагалі. Експортна спрямованість промислових підприємств національного господарства України є одним із найважливіших шляхів розвитку підприємництва. Тому вкрай важливим та актуальним є питання узагальнення теоретичних засад та визначення основних напрямів її здійснення з урахуванням тенденцій вітчизняної та світової економіки.

З урахуванням цього метою роботи є визначення вкладу зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств в економіку України, проведення аналізу сучасного стану експортної орієнтації промислових підприємств для виявлення слабких сторін та можливих шляхів забезпечення стійких позицій на зовнішньому ринку.

Статистичний аналіз зовнішньої торгівлі є важливою інформаційною базою для учасників зовнішньоекономічної діяльності країни. Застосування методичних підходів статистичної оцінки зовнішньо-торгівельних відносин дає змогу узагальнити всю отриману в результаті статистичного аналізу інформацію про стан зовнішньої торгівлі України та тенденції її розвитку на національному та регіональному рівнях [1].

Зовнішньоекономічна діяльність сприяє розвитку перспективних напрямів експортного потенціалу; саме за рахунок зовнішньоекономічної діяльності наша країна вирішує проблему нестачі енергоносіїв, новітніх машин та устаткування, технологій, деяких товарів народного споживання.

© Абрамкіна В. В., 2014